

Seat No. : _____

AT-125

May-2016

M.A., Sem.-II

409 : Economics

(Environmental Economics-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

1. સામૂહિક માલિકીના સાધનોનું સ્વરૂપ, ખ્યાલ અને તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

અથવા

નવીયન અને અનવિયન સાધનો અંગેના પર્યાવરણીય અર્થશાસ્ત્રની ચર્ચા કરો.

2. સમજાવો :

(i) પર્યાવરણીય મૂલ્યાંકન અંગેના પ્રશ્નો

(ii) પર્યાવરણીય મૂલ્યાંકનનો અર્થ અને તેનું મહત્ત્વ.

અથવા

પર્યાવરણના મૂલ્યાંકનની પરોક્ષ (Indirect) પદ્ધતિઓનું ટીકાત્મક રીતે મૂલ્યાંકન કરો.

3. NRMP હેઠળના case studiesની ચર્ચા કરો.

અથવા

સમજાવો :

(i) NRMPનો અર્થ અને તેનું મહત્ત્વ

(ii) સામાજિક વનીકરણ

4. ભારત અને ગુજરાતમાં થયેલી પર્યાવરણને બચાવવાની જુદી-જુદી ચળવળોની ચર્ચા કરો.

અથવા

સમજાવો :

(i) જીવવિવિધતાનું મહત્ત્વ

(ii) મોનટ્રીયલનો ખરડો

AT-125

1

P.T.O.

5. નીચેના દરેક પ્રશ્ન માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી તમારી ઉત્તરવહીમાં સવાલ સામે માત્ર તેનો નંબર લખો. દા.ત. પ્ર. 1 = (a) પ્રશ્ન 2 = (d).

14

- (1) નીચેનામાંથી કયું વિધાન નવીનીકરણવાળા કુદરતી સાધનો માટે સાચું છે ?
- (a) એકવાર નવીનીકરણવાળા કુદરતી સાધનો વપરાય પછી તે કાયમ માટે ખલાસ થઈ જાય છે
- (b) નવીનીકરણવાળા કુદરતી સાધનો ફરીથી પરિપૂર્ણ થઈ શકે છે.
- (c) નવીનીકરણવાળા કુદરતી સાધનોનું ખનન કરવું ખૂબ ખર્ચાળ છે.
- (d) નવીનીકરણવાળા કુદરતી સાધનો મનફાવે તેવી રીતે વાપરી શકાય, ભવિષ્યના પુરવઠાને અસર કર્યા વગર.
- (2) ખર્ચ લાભનું વિશ્લેષણ કોને કહેવાય ?
- (a) વ્યક્તિ કે સંસ્થાને તેવો પ્રોજેક્ટ પસંદ કરવામાં મદદ કરે જેમાં લાભ સૌથી ઓછો હોય અને ખર્ચ સૌથી વધારે હોય.
- (b) વ્યક્તિ કે સંસ્થાને તેવો પ્રોજેક્ટ પસંદ કરવામાં મદદ કરે જેમાં વધારે લાભ હોય અને ખર્ચ ઓછો હોય.
- (c) વ્યક્તિ કે સંસ્થાને તેવો પ્રોજેક્ટ પસંદ કરવામાં મદદ કરે જેમાં લાભ અને ખર્ચ સૌથી વધારે હોય.
- (d) વ્યક્તિ કે સંસ્થાને તેવો પ્રોજેક્ટ પસંદ કરવામાં મદદ કરે જેનો લાભ અને ખર્ચ બંને સૌથી ઓછો હોય.
- (3) ગ્રીન હાઉસ ગેસના બહાર કાઢવાનું ઘટાડવા બજારમાં કયા પ્રોત્સાહનો છે ?
- (a) સરકાર ગ્રીન હાઉસ ગેસના એમિશનની મનાઈ કરે.
- (b) સરકાર ગ્રીન હાઉસ ગેસના એમિશન પર આદેશ અને અંકુશો મૂકે.
- (c) સરકાર બાહ્યતા આંતરિક કરવા માટે કિંમત અને જથ્થાની રીત અપનાવે.
- (d) ઉપરના કોઈ જવાબો સાચા નથી.
- (4) ગ્રીન હાઉસ ગેસને ઘટાડવા માટે નાગરિકોને સમજાવવામાં કયા પ્રશ્નો ઊભા થાય છે ?
- (a) લોકો ભવિષ્યનું ચિત્ર જોઈ શકતા નથી.
- (b) લોકો પર્યાવરણને મદદ કરવા માંગે છે પણ તે માટે કશું ચૂકવવા માંગતા નથી.
- (c) લોકો હંમેશા નીચી કિંમતે વસ્તુ ખરીદવા માંગે છે અને વાતાવરણના ફેરફારની લાંબાગાળાની અસરને અવગણે છે.
- (d) ઉપરના બધા જવાબો સાચા છે.

- (5) ક્યોટો કરારનો મુખ્ય વિચાર શું છે ?
- વાતાવરણમાં બનતા ગ્રીન હાઉસ ગેસને સ્થિર કરવું.
 - વેચનારાઓ સાથે મળીને વ્યવસ્થિત થઈને સંયુક્ત નિર્ણય લેવાની પરવાનગી આપવી.
 - પેટ્રોલની અવેજની વસ્તુ શોધવા મદદ કરવી.
 - ડીઝલની અવેજની વસ્તુ શોધવા મદદ કરવી.
- (6) CVM Method એટલે _____
- જે સર્વેક્ષણ આધારિત પદ્ધતિ છે જેમાં ગ્રાહક કરતાં નિષ્ણાંતને પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે.
 - બિન બજારની વસ્તુઓ માટે ગ્રાહક કેટલું ચૂકવવા માંગે છે અથવા કેટલું વળતર મેળવવા તૈયાર થાય છે તેની માહિતી પૂરી પાડવી.
 - આ એક રીતની હરાજવાળી રમત છે જ્યાં ગ્રાહકે જુદાં-જુદાં વસ્તુના બંડલમાંથી પસંદગી કરવાની હોય છે.
 - આ રીતમાં જ્યાં લોકોને કેટલીક ધારણા મુજબ વસ્તુના બંડલમાંથી પસંદગી કરવાની હોય જે ગર્ભિત રીતે પર્યાવરણીય વસ્તુનું મૂલ્યાંકન થઈ શકે.
- (7) Hedonic Price Method એટલે શું ?
- સંપત્તિની કિંમતને તેનાથી મળતા લાભ સાથે જોડવામાં આવે છે.
 - બિન બજારની વસ્તુઓ માટે ગ્રાહક કેટલું ચૂકવવા માંગે છે અથવા કેટલું વળતર મેળવવા તૈયાર થાય છે તેની માહિતી પૂરી પાડવી.
 - આ એક રીતની હરાજવાળી રમત છે. જ્યાં ગ્રાહકે જુદા-જુદા વસ્તુના બંડલમાંથી પસંદગી કરવાની હોય છે.
 - આ રીતમાં જ્યાં લોકોને કેટલીક ધારણા મુજબ વસ્તુના બંડલમાંથી પસંદગી કરવાની હોય જે ગર્ભિત રીતે પર્યાવરણીય વસ્તુનું મૂલ્યાંકન કરી શકે.
- (8) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ Surrogate marketની નથી ?
- વેતન તફાવતનો અભિગમ
 - Property value પદ્ધતિ
 - Hedonic price પદ્ધતિ
 - ઉપરમાંથી કોઈ નહિ
- (9) રામસર ખરડો કોને લગતો છે ?
- ભીની જમીન
 - અસ્તિત્વના જોખમમાં આવેલી જાતિઓ
 - સાંસ્કૃતિક અને કુદરતી વારસા
 - વૈશ્વિક તાપમાન

(10) ગ્રીન હાઉસ અસર એટલે શું ?

- (a) ગ્રીન ગેસ (માનવ સર્જિત) વાતાવરણમાં સંચિત થાય છે, વધુ સૂર્ય ઉર્જાને રોકે છે અને તેના કારણે આ ગ્રીન હાઉસ અસરથી વિશ્વ વધુ ઉષ્ણ બને છે.
- (b) વાતાવરણમાં વાયુઓ સંચિત થાય છે, જે પારજાંબલી કિરણોને રોકે છે અને પૃથ્વી ગરમ થાય છે.
- (c) વાતાવરણમાં એક મેટ્રીક ટન કાર્બન ડાયઓક્સાઈડ અમુક ચોક્કસ માત્રામાં સૂર્યના વિકિરણને રોકે છે.
- (d) વૈશ્વિક તાપને કારણે પૃથ્વી વધુ ગરમ બની છે પરંતુ કેટલાક ફેરફારો ગરમીની અસરને ઓછી કરે છે.

(11) ઈતિહાસમાં અણુ ઉર્જાનો સૌથી ખરાબ અકસ્માત થયો.

- (a) ચેરનોબીલ, યુક્રેન
- (b) સામૂહિકતાની કરુણાંતીકા દુર્ઘટના
- (c) મીનીમીત્તા બીમારી
- (d) ભોપાલ ગેસ ગળતર

(12) CITES શેના માટે હતી ?

- (a) ભેજવાળી જમીન
- (b) લુપ્ત પ્રજાતિઓ
- (c) સાંસ્કૃતિક અને કુદરતી વારસો
- (d) વૈશ્વિક તાપ

(13) ઊર્જાનો સ્વચ્છ/નિર્મળ સ્રોત કયો છે ?

- (a) કોલસો
- (b) તેલ
- (c) કુદરતી ગેસ
- (d) જળ શક્તિ

(14) સુન્દરલાલ બહુગુણાનું નામ કયા આંદોલન સાથે જોડાયેલું છે ?

- (a) અપીકો આંદોલન
- (b) ચીપકો આંદોલન
- (c) સાઈલેન્ટ વેલી આંદોલન
- (d) ઉપરના એકપણ નહિ

Seat No. : _____

AT-125

May-2016

M.A., Sem.-II

409 : Economics

(Environmental Economics-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : All questions carry equal marks.

1. Explain the concept, nature and characteristics of common property resources.

OR

Discuss the environmental economics of renewable and non-renewable resources.

2. Explain :

- (i) Issues in environmental valuation
(ii) Definition and importance of environmental valuation

OR

Critically evaluate indirect methods of environmental valuation.

3. Discuss case studies of NRMP.

OR

Explain :

- (i) Meaning and importance of NRMP.
(ii) Social Forestry

4. Discuss the various environment protection movements in India and Gujarat.

OR

Explain :

- (i) Importance of Bio-diversity
(ii) Montreal Protocol

5. For the following each question, select the best answer and write only its number (a, b, c, or d) against the question number in your answer sheet. For example, if the answer for Q. 1 is 'a' then write Q. 1 = a.

14

- (1) Which of the following answers applies to renewable natural resource ?
- (a) Once the renewable natural resource is used, it is gone forever.
 - (b) Renewable natural resources can be replenished.
 - (c) Renewable natural resources are costly to extract.
 - (d) Renewable natural resource can be harvested at any rate without harming future supplies.
- (2) What is Cost-Benefits Analysis ?
- (a) Help a person or institution to choose a project with the lowest benefits and highest costs.
 - (b) Help a person or institution to choose a project with the highest benefits and lowest costs.
 - (c) Help a person or institution to choose a project with the highest benefits and costs.
 - (d) Help a person or institution to choose a project with the lowest benefits and costs.
- (3) What are market incentives to lower greenhouse gas emissions ?
- (a) Government prohibits the emissions of greenhouse gas.
 - (b) Government imposes command and control regulations on greenhouse gas emissions.
 - (c) Government uses price and quantity mechanisms to internalize the externalities.
 - (d) None of the answers is correct.
- (4) What are the problems of appealing to people's civic duty for reducing greenhouse gases ?
- (a) People lose sight of the future picture.
 - (b) People want to help the environment, but refuse to pay the cost for doing so.
 - (c) People tend to always buy at the lowest price and ignore the long-term impacts of climate change.
 - (d) All of the above answers are correct.

- (5) What is the main idea of Kyoto Protocol ?
- (a) To stabilize greenhouse gas build up in the atmosphere.
 - (b) Allow sellers to organize together and make joint decisions.
 - (c) To help find substitutes for petrol.
 - (d) To help find substitutes for diesel fuel.
- (6) CVM method is
- (a) variant of the survey based techniques where experts rather than consumers are interviewed.
 - (b) providing information on willingness to pay or willingness to accept compensation for non-marketable goods.
 - (c) a variant of the bidding game wherein respondents are asked to choose between two different bundles of goods.
 - (d) contingent valuation techniques where people are asked to choose between several hypothetical bundles of goods to determine their implicit valuation of an environmental good.
- (7) Hedonic price method is
- (a) the price of a property is related to the stream of benefits to be derived from it.
 - (b) providing information on willingness to pay or willingness to accept compensation for non-marketable goods.
 - (c) a variant of the bidding game wherein respondents are asked to choose between two different bundles of goods.
 - (d) contingent valuation techniques where people are asked to choose between several hypothetical bundles of goods to determine their implicit valuation of an environment good.
- (8) Which method is not a method of surrogate market ?
- (a) Wage differential approach
 - (b) Property value method
 - (c) Hedonic price method
 - (d) None of above

- (9) Ramsar convention is related to
- (a) Wetland
 - (b) Endangered species
 - (c) Cultural and natural heritage
 - (d) Global warming
- (10) What is the Greenhouse Effect ?
- (a) Greenhouse gases (made by man) are accumulating in the atmosphere, trapping more solar energy and causing the world to become warmer through the greenhouse effect.
 - (b) Gases accumulate in the atmosphere; they trap infrared radiation that heats up the earth.
 - (c) One metric ton of carbon dioxide in the atmosphere traps a specific amount of the sun's radiation.
 - (d) Global warming causes earth to be warmer but something changes that weakens the warming effect.
- (11) The worst accident in the history of nuclear energy is
- (a) Chernobyl, Ukraine
 - (b) Tragedy of Common
 - (c) Minimitta disease
 - (d) Bhopal Gas Leak
- (12) CITES is the convention on
- (a) wet land
 - (b) endangered species
 - (c) cultural and natural heritage
 - (d) global warming
- (13) A cleaner source of energy is
- (a) Coal
 - (b) Oil
 - (c) Natural gas
 - (d) Hydro power
- (14) The name Sunder Lal Bahuguna is associated with
- (a) Appico Movement
 - (b) Chipco Movement
 - (c) Silent Valley Movement
 - (d) None of these